

LITIJSKI predilec

GLASILO PREDILNICE LITIJA

Leto XVII.

Litija, avgust 1976

Številka 8

Devetdeseti jubilej nas obvezuje k še večjim proizvodnim in dohodkovnim uspehom v prihodnosti

Naš kolektiv in z njim cela občina slavi letos 9. septembra devetdeset-letnico obstoja, dela in razvoja naše tovarne.

Prehrojena pot in sedanje delo te tovarne vnovič dokazujeta revolucionarno in ustvarjalno moč delavskega razreda, dokazujeta da so delovni ljudje nosilci in gonilna sila napredka, da oni gradijo in ustvarjajo, da so tvorci vsega dosežnega v preteklosti in graditelji prihodnosti.

Devetdesetletnica ni samo naš praznik, temveč praznik vseh občanov in vseh delovnih ljudi Litije. Samo eno desetletje nas loči, da bomo slavili celo stoletje, odkar so naši predniki začeli postavljati temelje današnji Predilnici, ki se je razvijala in postala velik, sodoben samoupravno organiziran industrijski obrat.

Ze bežen pogled v razvoj Predilnice nam razkrije preprosto resnico: da je obdobje teh naših devetdeset let prelomljeno takorekoč na dvoje: Na obdobje garaškega dela in izkoriščanja, ko so si sadove dela naših delavcev prisvajali odtujeni lastniki — privatni kapitalisti, in na obdobje po vojni po zmagi narodnoosvobodilne vojske in socialistične revolucije, ko je

ta tovarna v kateri delamo danes, postala naša, socialistična, družbena.

Pred petnajstimi leti je naš kolektiv praznoval petinsedemdesetletnico in ob tej priliki je bil izdan zbornik v katerem so opisani dotedanji napor in uspehi, predvsem tisti, s katerimi smo prispevali k izgradnji samoupravne socialistične družbe, katere sestavni del smo tudi mi.

Obdobje zadnjih petnajstih let nam bo lahko z vsemi svojimi uspehi, napori in žrtvami v spodbudo za nadaljnjo krepitev samoupravne in gospodarske moči kolektiva in širše družbenopolitične skupnosti. Zato nas doseženi uspehi ob tako visokem jubileju obvezujejo k še večjim proizvodnim, do-

hodkovnim in samoupravnim dosežkom v prihodnosti.

Družbene razmere v katerih smo delali in ustvarjali tudi teh zadnjih petnajst let na temeljih samoupravne organiziranosti, so nas spodbujale, da nismo zastajali na naši poti, temveč smo začeli dnamičen razvoj, se utrjevali, širili in pospeševali dela na vseh področjih, na gospodarskem, družbenopolitičnem, kulturnem in socialnem. Pri tem nas je usmerjala široka in demokratična samoupravna pobuda delavcev in prizadevno delo družbenopolitičnih organizacij.

Prehrojena pot ni bila lahka. Morali smo v dokaj trdnih in težkih pogojih dobro gospodariti in upravljati, da smo dosegli postavljene cilje in dosegli takšne proizvodne in dohodkovne uspehe s katerimi smo lahko iz leta v leto programirali in uresničevali razvojne cilje, s katerimi smo se vključili v razvoj celotne tekstilne industrije Slovenije.

Vse večja potreba po preji zahteva hitro rast proizvodnih zmogljivosti.

Vedno večje potrebe na domačem in tujem tržišču po preji, so tudi pred našo predilnico postavljale zahtevo, da povečujemo proizvodne zmogljivosti. Tako smo predilne kapacitete povečali od leta 1960 od 27.496 vreten na 59.556 vreten v letu 1976, kar predstavlja povečanje v zadnjih petnajstih letih za 117%. Proizvodne zmogljivosti v sukalnici pa so naraščale še hitreje. V letu 1960 smo imeli 2.352 vreten, v letu 1975 pa že 8.064 vreten, ali povečanje za 245%. Pred dvemi leti pa je bila dograjena nova moderna previjalnica z

Litijski predilec izhaja enkrat mesečno. Urejuje uredniški odbor: Branko Bizjak (glavni in odgovorni urednik), Albin Ankon, Martina Kralj, Marjan Sonc, Niko Stamatovski. List dobijo člani kolektiva in upokoenci brezplačno. Tisk in klišej: Gorenjski tisk, Kranj

dvajsetimi avtomatsko previjalnimi stroji, ki so omogočili ukinitve stročarne, dosegli pa smo tudi, da skoraj v celoti previjamo proizvedeno enojno prejo na križne navitke in elektronsko očiščeno.

Za tako naglo rast razširjene proizvodnje smo potrebovali 141 milijonov dinarjev, katere je kolektiv ustvaril sam z dohodkom, namenjenim za investicije in s funkcionalno povečano amortizacijo.

Naložbe v proizvodne zmogljivosti naglo povečujejo rast proizvodnje

Podobni vzponi rasti kot so v rasti proizvodnih zmogljivosti, so tudi v povečanju proizvodnje in njenega strukturnega spreminjanja od bombažne na sintetično in česano prejo.

V letu 1960 je bilo proizvedeno skupaj 3834 ton preje, od tega 3285 ton bombažne kardirane in 549 ton stanične preje. V letu 1975 pa že 6317 ton, in to: 2437 ton bombažne kardirane, 757 ton stanične, 611 ton česane bombažne in 2512 ton sintetične preje. Še mnogo hitrejša pa je bila rast sukane in previte preje. V letu 1960 je bilo doseženo 338 ton sukane in 340 ton previte preje, v letu 1975 pa že 2894 ton sukane, ali povečanje za 8,5-krat in 4654 ton previte ali povečanje celo za 15,5-krat.

Povečana proizvodnja se odraža tudi v povečanem poslovnem uspehu

Rast proizvodnje in strukturne spremembe v proizvodnji ter večja finalizacija v sukano in previto prejo je vpli-

vala na hitrejšo in boljše poslovne uspehe, ki se kažejo v nekaj najpomembnejših podatkih, kot so: celotni dohodek, družbeni proizvod in amortizacija.

Tako smo v letu 1960 dosegli 33.079.000 din celotnega dohodka, v letu 1975 pa že 411.942.000 din, kar predstavlja kar 12,5-kratno povečanje. Družbeni proizvod smo dosegli v letu 1960 8.490.000 din, v letu 1975 pa že 96.614.000 din ali 11,4-kratno povečanje. Amortizacija pa se je povečala od 555.000 din na 42.183 tisoč din, kar pomeni celo 76-kratno povečanje.

Seveda je treba upoštevati, da je v prikazanih vzponih rasti prisotna tudi inflacija, kar pa v absolutnem, kakor tudi relativnem pogledu ne moremo prekomerno izrednotiti glavnih činiteljev napredka in uspehov. Ti pa so delo produktivnosti, ekonomičnosti in racionalnosti, smotnost in pravočasnost naložb. To so bili tudi tisti čvrsti temelji, na katerih smo gradili naše samoupravno gospodarjenje in ki smo jim v vsakem pogledu in vsakem času dajali prednost.

Družbeni in osebni standard odvisna le od dobrega gospodarjenja

Zahvaljujoč dinamičnemu razvoju proizvodnje in nadpovprečnim poslovnim uspehom, kar je odraz dobrega gospodarjenja in učinkovito vodene poslovne politike, je bilo moč storiti marsikaj za modernizacijo in povečanje proizvodnih zmogljivosti in za osebni ter družbeni stan-

(Nadaljevanje na 2. strani)

PREDILNICA LITIJA

90
LET

Devetdeseti jubilej nas obvezuje...

(Nadaljevanje s 1. strani)

dard naših delavcev. Prav tako smo lahko marsikaj koristnega storili za gospodarski, kulturni in socialni razvoj občine.

Z ureditvijo podov, klima naprav in razsvetljave, smo izboljšali pogoje dela v tovarni. Podjetje plačuje stroške za prevoz na delo in z dela. Zgrajen je bil počitniški dom v Novigradu in počitniška hiša na Veliki planini, ki omogočajo, da prek ene tretjine naših delavcev letuje ob morju in v gorskem svetu. Dobro je urejena prehrana v naši tovarniški restavraciji. Organizirana zdravstvena posvetovalnica, obratna in zobna ambulanta, sta odraz velike skrbi za delovnega človeka. Posebna pozornost je posvečena stanovanjski izgradnji. Tako smo v zadnjih petnajstih letih skupno zgradili:

- 98 trosobnih stanovanj,
- 83 dvosobnih stanovanj,
- 39 enosobnih stanovanj,
- 24 garsonjer in
- 7 sob.

Dodeljeni so bili tudi krediti 160 članom kolektiva za gradnjo stanovanj, nakup ali adaptacijo in razširitve zasebnih stanovanjskih hiš v znesku 4.428.000 din.

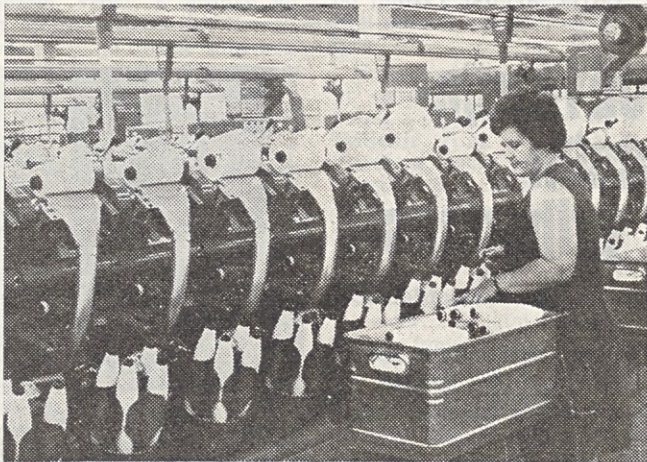
Tako veliko vloženih sredstev v družbeni standard, pa ni imelo vpliva na zmanjšanje osebnih dohodkov delavcev in so ti rastli vzporedno s proizvodnimi in dohodkovnimi uspehi. In če jih primerjamo z osebnimi dohodki v občini, v panogi in v poprečju industrije Slovenije, so bili poprečno izplačani osebni dohodki naših delavcev vedno večji. Poprečno izplačani osebni dohodki za leto 1975 so v Predilnici bili 3264 din, v občini 3074 din, v tekstilni industriji Slovenije pa samo 2912 dinarjev.

Vsi ti napori za materialno, socialno in kulturno zadovoljitev naših delavcev pa v ničemer ne zmanjšujejo velike pripravljenosti in pomoči kolektiva za napredek v občini. Materialno in drugače smo pomagali pri izgradnji cest in mostov, pospeševali smo kulturno in športno dejavnost ter šolstvo, sodelovali smo pri stanovanjski izgradnji. Vedno smo smatrali, da je od razvoja občine odvisen tudi naš razvoj in obratno. Bili smo

pobudniki za ustanovitev sklada za pospeševanje gospodarstva v občini, iz katerega se danes podpirajo mnoge pomembne pobude za programiranje nadaljnjega razvoja v občini.

Podatki, da je 36 % celotnega dohodka v gospodarstvu občine ustvarjeno v naši tovarni, da predstavljajo naši osebni dohodki 38 % vseh osebnih dohodkov v občini in da zaposlujeemo več kot eno tretjino vseh zaposlenih v občini, govori, da zavzema ko-

Zavedajoč se takšnega položaja v gospodarstvu, je bilo nujno hitro in premišljeno ukrepati v smeri stabilizacije in iskanju notranjih rezerv. Zato so bili tudi v zveznem merilu sprejeti ostrejši zakoni o deviznem poslovanju, zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev, zakon o ugotavljanju dohodka na osnovi plačane realizacije ali s plačilnimi instrumenti zavarovana plačila. Nujno je bilo omejiti inflacijsko gibanje, zato tudi znatno počas-

lektiv Predilnice pomembno gospodarsko, kulturno, družbeno in politično mesto v razvoju litijske občine.

Poslovanje v prvem polletju v skladu z družbenim planom Slovenije

Jubilejno leto 1976 je za naš kolektiv še posebej pomembno in zahtevno, tako na področju proizvodno ekonomskih odnosov, kot družbenopolitičnih.

Gospodarska situacija v svetu in pri nas je bila že v letu 1975 v težkem položaju in se je kriza nadaljevala tudi v letu 1976. Takšna situacija se kaže v zmanjšanju — stagnaciji — proizvodne rasti, v zmanjšanju zaposlovanja, slabšanju produktivnosti dela, zmanjšanju družbenega dohodka na zaposlenega, primanjkljaju v zunanjetrgovinski bilanci, povečanju stroškov, zmanjšanju potrošnje, s tem pa kopičenje zalog gotovih izdelkov in kot posledica vsega naštetega je zmanjšanje reproduktivne sposobnosti gospodarstva v celoti.

nejša rast cen proizvodov, ki so pod družbenim nadzorom in tako dalje.

Tudi naš kolektiv je moral spoštovati in uresničevati vse sprejete ukrepe v zveznem merilu, zato je bilo nujno, da smo izdelali svoj stabilizacijski program, v katerem smo zelo jasno opredelili naloge in ukrepe za doseg boljših ekonomskih uspehov. Prav izvajanje stabilizacijskega programa, v katerem so poudarjene naloge: povečanje proizvodnje, povečanje produktivnosti, sprememba strukture proizvodnje, zmanjševanje stroškov, izboljševanje kvalitete, hitrejša vključevanje v izvoz, prilagajanje tržišču, likvidnost finančnih sredstev, racionalna poraba surovin ter red in disciplina. Vse to je rodilo dobre sadove, čeprav z njimi še ne moremo biti zadovoljni. Proizvodnja enojne preje je bila v prvem polletju za 7,4 % večja kot v preteklem letu, znatno povečanje je v kardirani bombažni in sintetični preji, zmanjšanje pa v stanični in česani preji. Proizvodnja prevete preje je bila za 37 % večja, dočim je proizvodnja sukanne preje nižja za 11 %. Produktivnost v predilnici se je povečala za 3,9 %, zmanjšale so se zastojne vretenske ure za 30 %. Vsi ti podatki dokazujejo, da je rast proizvodnje in produktivnosti znatno hitrejša in večja od dosežene v celotni industriji v republiki in od tekstilne industrije Slovenije in je v okviru zastavljenih ciljev z družbenim planom SR Slovenije za leto 1976.

Posebno velik uspeh je bil dosežen v izvozu, in sicer smo istega povečali od 2 milijonov na 12 milijonov dinarjev ali

za 6-krat, kar nam omogoča dinamičen uvoz potrebnih surovin. Zaloge gotovih izdelkov se niso bistveno povečale in predstavljajo le 6-dnevno ve-zavo, kar je najmanj v tekstilni industriji Slovenije.

Doseženi poslovni uspeh zaradi novih zakonskih določil, na osnovi katerih se celotni dohodek in dohodek obračunava po vnovčeni realizaciji, ni primerljiv s preteklim letom, če upoštevamo zamrzni- tev cen preji, istočasno pa povečani proizvodni stroški, na katere ne moremo vplivati, lahko ocenimo, da je doseženi celotni dohodek 200.242.679 din, amortizacija 20.107.793 din in dohodek 35.696.009 din, zadovoljiv.

Doseženi uspehi v prvem polletju v proizvodnji, produktivnosti, izvozu in ustvarjenem dohodku niso takšni,

da bi nas lahko uspavali, zato je nujno, da zastavimo maksimalno vse moči in napore ter znanje, da do konca leta še v večji meri uresničimo naš zastavljeni stabilizacijski program in dosežemo še boljše rezultate kot smo jih doslej. Zato nas program stabilizacije obvezuje vse od delavcev za stroji, organizatorjev proizvodnje, strokovnih kadrov, vodilnih delavcev, samoupravnih organov in političnih organizacij v podjetju, da se ponovno lotimo dela vsak na svojem področju z vso zavzetostjo in odgovornostjo, saj bomo le z delom in sadovi dela dokazali delovno samoupravno zavest, ki je za stabilnost naše samoupravne socialistične družbe in njen nadaljnji hitrejši razvoj nujna in potrebna.

Jože Mirtič

Bliža se srečanje delavcev in upokoјencev ob 90-letnici podjetja

Ob visokem jubileju se bomo srečali vsi zaposleni in upokoјenci delavci predilnice dne 11. septembra 1976. Zbirališče bo ob 15. uri na dvorišču pred tovarno oz. na prostoru med menzo in novo previjalnico. Na tem prostoru bo izveden slavnostni del, na katerem bodo sodelovali govorniki s krajšimi govori. V recitalu »Tudi tvojih 90 let delavka Tereza«, avtorja Jožeta Sevljaka, bodo sodelovali združeni mladinski pevski zbori Litija in Smartno, Litijska godba na pihala in člani Mestnega gledališča. Sledilo bo odkritje skulpture, posvečene predilniškemu delavcem, delo Janka Baumkirchnerja. Odkrila jo bo delavka Predilnice Litija z najdaljšim proizvodnim delovnim stažem. Ta program bo trajal približno 1 uro, nakar bomo vsi skupaj odšli na Stavbe, kjer bo pogostitev in zabava. V parku bo postavljen velik platnel šotor. Za ples bo poskrbel ansambel Francija Lipičnika.

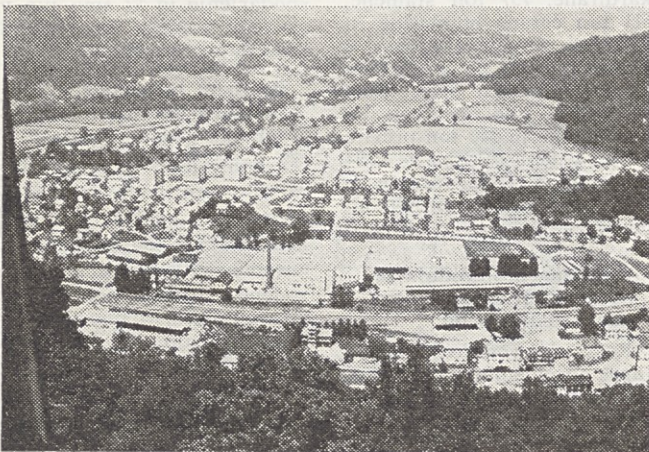
Pred tem srečanjem pa bo 9. septembra, na dan obletnice prevzema uprave in upravljanja podjetja po delavcih, slavnostno zasedanje delavskega sveta v tovarniški menzi. Ob tej priliki bodo razdeljena delovna odlikovanja delavkam in delavcem z dolgoletno delovno dobo v podjetju, ki so tudi sodelovali v samoupravnih organih podjetja, ročne ure tistim, ki dosežejo letos 20-letno delovno dobo v podjetju in priznanja — grafike akademskega slikarja Janca Boljke tistim, ki imajo v podjetju najmanj 15 let delovne dobe in so bili predsedniki samoupravnih organov ali političnih organizacij oz. so s svojim delom aktivno sodelovali pri rekonstrukcijskih in investicijskih delih.

Vsi zaposleni delavci in upokoјenci bodo prejeli knjigo 90 let Predilnice Litija, po dve spominski znački in skupaj z vabili na proslavo tudi bloke za pogostitev. Upokoјeni delavci bodo prejeli še vsak po 1.000,00 din.

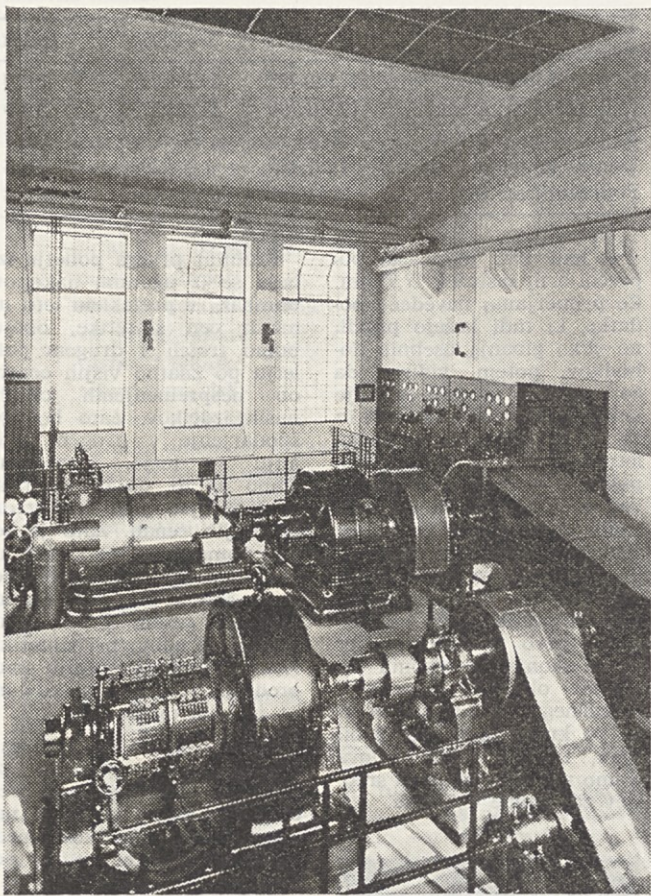
L. R.

Oddelek za pakiranje preden, pred približno štiridesetimi leti

Nekaj podatkov iz knjige 90 let Predilnice Litije

Parna turbina in generator. Desno je viden jermen izdelan iz okoli 100 volovskih kož. Turbina je zaradi okvare prenehala obratovati 1946. leta

Zaposlovanje otrok v tekstilni industriji na Slovenskem. Leta 1846 je v prvih treh predilnicah na Slovenskem (v Ajdovščini, Ljubljani in Preboldu) delalo 257 otrok do 14. leta starosti ali 28 % vseh zaposlenih. Delovni čas za otroke do 14. leta starosti je smel trajati največ 10 ur na dan, za mladoletne delavce od 14. do 16. leta starosti 12 ur. V letih 1875/76 je bilo v tekstilnih tovarnah v Ljubljani in Ajdovščini zaposlenih 121 otrok do 14. leta starosti ali 12 % vseh zaposlenih. Zakon iz leta 1885 je prepovedal zaposlovanje otrok mlajših od 14 let v tovarniških obratih, v obrti pa mlajših od 12 let, uvedel pa je novo kategorijo mladoletnih delavcev v starosti od 14 do 16 let, ki jo imenoval mladostni pomožni delavci; ti so smeli delati tudi v tovarniških obratih, vendar le največ po 8 ur na dan. Leta 1892 je bilo v tekstilnih tovarnah v Ljubljani, Trzinu in Litiji 118 delavcev starih do 16 let in so predstavljali t.j. 26 % vseh zaposlenih v teh tovarnah.

Tekstilna tovarna v Litiji je bila ustanovljena leta 1886. Zgradila jo je komanditna družba Schwarz-Zublin & Co. Obratovati je začela s 3250 vreteni in 96 tkalskimi stroji in zaposlovala 150 delavcev. V prvih desetih letih so povečali število vreten na 24.000.

Leta 1909 je postala tovarna last družine Brunner iz Tr-

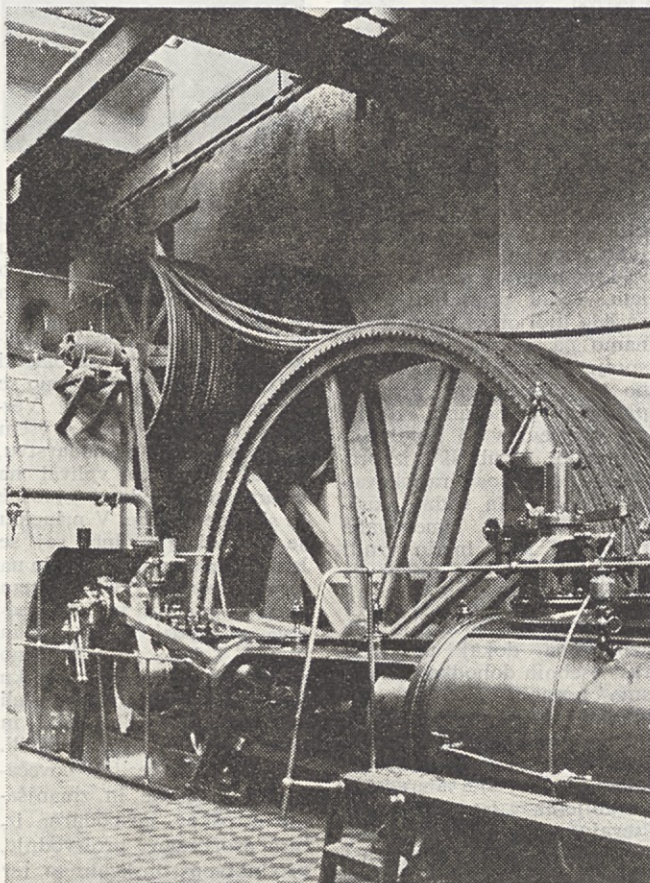
nerjev tekstilni koncern. Leta 1923 je bilo ustanovljeno podjetje Jugoslovanske tekstilne tvornice Mautner d. d. s sedežem v Ljubljani, ki je prevzelo v upravljanje tekstilni tovarni v Litiji in Preboldu.

Litijski predilci so si med prvimi podjetji priborili razmeroma ugodno kolektivno pogodbo. Delavsko gibanje za sklenitev te pogodbe se je začelo že januarja 1935. Kolektivna pogodba je bila podpisana 26. junija 1935. S to pogodbo so si litijski predilci priborili boljše razmere, kot jih je zagotavljala splošna kolektivna pogodba za tekstilno industrijo. Tovarna je takrat zaposlovala 550 delavcev.

Po okupaciji leta 1941 je tovarna obstajala naprej pod novim imenom Littai Pragwalder Textilwerke A. G. V tovarni je že leta 1942 obstojal terenski odbor OF, ki je organiziral sabotažne akcije. S pomočjo minerskega voda Kamniško Zasavskega odreda so aprila 1944 organizirali napad na tovarniške naprave in jih hudo poškodovali. Zamirjali so transformatorsko postajo, pokvarili kretnice na industrijskem tiru in porušili vodno črpalko. Večje število delavcev je odšlo v partizane. Tovarna je prenehala obratovati 20. oktobra 1944. leta.

Po osvoboditvi je tovarna začela obratovati 13. junija 1945 v eni izmeni, dne 27. maja 1946 pa je pričela obratovati v treh izmenah. V okvir državnega lastništva je prišla z zaplombo 22. julija 1945. Po

sta. Tega leta so povečali število vreten na 34.000, tkalnico pa preselili v Gorico. Leta 1912 je tovarno prevzel Maut-

Parni stroj, s katerim si je pomagala Predilnica v letu 1946., ko je odpovedala turbina

končanem postopku zaplembe in likvidacije tuje firme je 23. oktobra 1946 postala državno podjetje zveznega značaja z naslovom Predilnica Litija v Litiji.

Stanovanjska izgradnja

Predilnica Litija ima od starega stanovanjskega fonda (zgrajenega pred 1945 letom) 196 stanovanjskih enot v skupni površini 8.281 m². Večinoma so bila to enosobna stanovanja (112), dvosobna (60). V letih 1953 do 1960 je

podjetje zgradilo oz. kupilo 27 novih stanovanjskih enot v skupni površini 1.251 m². Od leta 1961 do 1975 pa je kupilo 251 stanovanjskih enot v skupni površini 12.478 m².

Štipendiranje in izobraževanje

V zadnjih petnajstih letih je podjetje štipendiralo 71 dijakov in študentov na srednjih, višjih in visokih šolah in fakultetah. Ob delu se trenutno šola 33 delavcev.

L. R.

Sprememba samoupravnega sporazuma

Pri zadnji razdelitvi stanovanj se je izkazalo, da naš Samoupravni sporazum o dodeljevanju stanovanj in kreditov za nakup in gradnjo stanovanj Predilnice Litija — predvsem točkovni sistem, ni ustrezen.

Zato so člani Odbora za stanovanjska vprašanja sklenili, da izdelajo predlog novega točkovnega sistema in pri tem upoštevajo nekatere praktične izkušnje pri prejšnji razdelitvi stanovanj. K sodelovanju je Odbor pozval tudi vse samoupravne organe podjetja, družbenopolitične organizacije in vse naše delavce. Odzivnost je bila, na žalost nas vseh minimalna.

Kakšne novosti nam prinaša predlog dopoljenega Samoupravnega sporazuma — točkovni sistem?

1. Gradbeno-sanitarni pogoji so višje točkovani in predvsem bolj razčlenjeni (urejenost sanitarij, vlažnost stanovanja, praktičnost stanovanja, vhod v stanovanjske prostore, td.).

2. Glede »spalnih« pogojev prosilca se je meja starosti premaknila na 10 let. Tudi ti pogoji so višje točkovani.

3. Največja sprememba je točkovanje minulega dela. Pri točkovanju minulega dela bomo izhajali iz štartnih 10 točk in za vsako nadaljnje leto zaposlitve v Predilnici Litija po 2 točki. Omenjeni način točkovanja bo enak za oba zakonca zaposlena v Predilnici Litija in tudi za ožje družinske člane v primeru, da se bodo selili skupaj. Delovna doba do 2 let zaposlitve v Predilnici Litija se ne bo točkovala.

Na isti način bomo točkovali tudi delovno dobo naših upokojevcv v primeru, da so sami prosilci za stanovanje. Če pa bo naš upokojenec družinski član prosilca, bo dobil nekaj dodatnih točk, toda manj kot v prejšnjem primeru.

Največja novost pa bo sofinanciranje za nakup družbenega stanovanja. Gre za sofinanciranje OZD, kjer je zaposlen zakonec našega prosilca. Vsota participiranega zneska druge OZD se bo ovrednotila z določenim številom točk.

Izdelanih je bilo več predlogov sofinanciranja. Člani Odbora za stanovanjska vprašanja so bili mnenja, da bi bil najbolj sprejemljiv naslednji predlog:

Število točk naj bi določili tako, da bi najprej ugotovili, kolikšen odstotek vrednosti stanovanja predstavlja vloženi znesek druge OZD. Višina procentualnega zneska pa bi bila enaka številu točk. Prosilec bi dobil lahko največ 50 točk, če je OZD, kjer je zakonec, pripravljena sofinancirati 50 % vrednosti stanovanja.

Izračun števila točk:
vloženi znesek × 100

cena stanovanja
= % vrednosti stanovanja =
ŠTEVILO TOČK

Primer:

Zena, ki je zaposlena v našem podjetju, prosi za novo dvosobno stanovanje, ki bo stalo 360.000,00 din. OZD, kjer je zaposlen zakonec, pa bo pripravljena prispevati 9 milijonov za nakup stanovanja.

Izračun:

90.000,00 din × 100

360.000,00 din
= 25 % (vrednosti stanovanja)
= 25 TOČK

V tem primeru bo prosilka dobila še dodatnih 25 točk in bo imela s tem večje možnosti, da se bo uvrstila na višje mesto na prednostni listi prosilcev.

S tem načinom sofinanciranja želimo izenačiti družine, kjer sta oba zakonca zaposlena v Predilnici Litija in družine, kjer je le en zakonec zaposlen v naši OZD. Na ta način bomo lahko tudi hitreje in uspešneje, z združenimi sredstvi, reševali stanovanjska vprašanja delavcev naše samoupravne družbene skupnosti.

Po zadnjih podatkih je v našem podjetju še vedno 23 nerešenih prosilcev za trisobno stanovanje, 30 za dvosobno in 27 za enosobno stanovanje.

Nekatere novosti bodo tudi v tekstualnem delu Sporazuma. Predvsem bo potrebno natančno opredeliti čl. 13, ki določa, kdo vse bo upravičen do stanovanja izven točkovnega sistema. Člani Odbora so tudi predlagali, da bo sporazum v skladu z zakonodajo prepovedal podnajemništvo v družbeno-najemnih stanovanjih.

Predlog dopolnitev še ni dokončno izdelan. Do prihodnje večje razdelitve, ki bo predvidoma prihodnje leto, pa bo predlog izdelan in sprejet po predpisanem postopku.
V. O.

Polletni obračun poslovanja

Delavskemu svetu je bil na seji 20. julija predložen v potrditev polletni obračun poslovanja. Iz tega povzemamo nekaj podatkov in razprave.

Letošnji polletni obračun ima določeno specifičnost. Ugotovitev in začasna delitev dohodka za prvo polletje je izdelana na osnovi novo sprejetega Zakona o ugotavljanju in obračunavanju celotnega dohodka od 1. januarja 1976 dalje. Ze tedaj je bilo poudarjeno, da gre za sistemske spremembe, ki bodo vplivale na rezultat poslovanja. Po novem se ugotavlja in obračunava celotni dohodek na osnovi plačila za dobavljeno prejo, ali da je plačilo zavarovano s plačilnimi instrumenti (menica, ček). Dosele smo ga obračunavali na osnovi izstavljenih računov, če so bili poravnani ali ne.

V začetku poslovnega leta smo si zastavili cilj, da v tem letu povečamo fizični obseg proizvodnje podjetja najmanj za 9%. Le v povečani proizvodnji smo videli izhod spričo predvidenih podražitev v letu 1976. Znižanje fiksnih stroškov, ki so dokaj veliki na enoto proizvoda, lahko deloma kompenzira porast cen, če se bodo gibale v predvidenih okvirih.

Proizvodni rezultati za prvo polovico leta kažejo, da smo dosegli zastavljeni cilj. Proizvodnja oddelka predilnice je za 8% večja v efektivni, plan pa celo preseženo. Prav tako se je proizvodnja oddelka previjalnice povečala za 37%, le proizvodnja sukalnice je nižja zaradi različnih objektivnih vzrokov.

Izvoz se je povečal za šestkrat v primerjavi z istim

obdobjem preteklega leta. Izvozili smo 598 ton preje in 144 ton odpadnih bombažnih vlaken. Pretežni del smo izvozili v Italijo, nekaj pa tudi v Avstrijo. Vrednost izvoza znaša 12.372.000 din.

Za leto 1976 smo si zastavili nalogo zmanjšati devizna sredstva za uvoz surovin, predvsem s konvertibilnega področja. Poudarek je bil dan večji porabi domačih surovin, čeprav so dražje in ne dosegajo kvalitete uvoženih. Uvoz se je znižal za 11%, torej na takšni višini, kot smo si jo zastavili v programu. Z ozirom na zmanjšan uvoz s konvertibilnega področja za 26%, pa je dosežek še toliko boljši.

Ugotovitev in razdelitev celotnega dohodka je naslednja:

FINANCNI USPEH	doseženo 30. 6. 1975	plan 1976	doseženo 30. 6. 1976
CELOTNI DOHODEK	209.533.696	408.569.000	200.242.679
Porabljena sredstva	140.820.895	260.658.000	144.438.877
Amortizacija	19.724.995	40.000.000	20.107.793
DOHODEK	48.987.806	107.911.000	35.696.009
Pogodbene obveznosti skupaj	3.294.376	7.900.000	3.678.238
Zakonske obveznosti po občinskih predpisih	86.473	270.000	135.601
Zakonske obveznosti po republiških predpisih	873.511	2.900.000	118.073
Zakonske obveznosti po predpisih federacije	121.950	468.000	31.899
Prispevek interes. skupnosti s področja gospodarstva	278.351	600.000	118.547
Prispevek interes. skupnosti s področja negospodarstva	3.664.042	7.683.000	1.834.793
Prispevek stanovanjski interesni skupnosti	489.111		569.850
Stanovanjski prispevek, ki pripada podjetju	1.958.646	4.657.000	1.699.066
Druge zakonske obveznosti	63.221	1.300.000	56.992
Zakonske obveznosti skupaj	7.535.305	17.878.000	4.564.821
Osebnih dohodki	30.223.615	66.532.000	29.145.875
Drugi osebni prejemki	287.710	601.000	1.974.622
Ostane dohod. za razdelitev	7.646.800	15.000.000	—3.667.547

V delitvi dohodka, ki je do konca leta začasna, zasledimo, da so pogodbene obveznosti v precejšnjem porastu. Obresti od kreditov so nižje, vendar so bančne storitve, zavarovalne premije in članarine v tolikšnjem porastu, da so dajatve na račun pogodbenih obveznosti večje za 384.000 din. Zlasti so se povečale zavarovalne premije zaradi višjih osnov in premij-

skih stopenj, bančne obresti so se povečale zaradi večjih manipulacij, članarine pa so večje zaradi višjih stopenj. Obratni pojav zasledimo pri zakonskih obveznostih. Te so v celoti manjše zaradi zmanjšane dohodka, predvsem pa tiste, katerim je podlaga za obračun prispevna ali davčna stopnja.

Zaradi manjšega dohodka in z določitvijo novih višjih

odbitnih postavk pri ugotavljanju prispevne in davčne osnove se je le-ta zmanjšala tako občutno, da je za okoli 9,5-krat nižja od predhodnega leta. Temu primerno so se znižale tudi obveznosti. Računamo pa, da bo v kratkem sprejet popravek zakona, ker bo v nasprotnem primeru prišlo do prenehanja odvajanja prispevkov za republiški proračun, republiško izobraževalno skupnost, raziskovalno skupnost in vodno skupnost, oziroma imenovane skupnosti nam imajo vrniti do sedaj odvedene prispevke skoraj v celoti.

V prvi polovici leta je bila zabeležena dokaj umirjena rast osebnih dohodkov. Zanje smo porabili 29.338.000 din sredstev, kar je za 5% več v primerjavi z lanskim obdobjem. Polletno izplačilo predstavlja komaj 47,5% sredstev porabljenih v letu 1975. Upoštevajoč večje število zaposlenih za 1,7%, je bil porast individualnih osebnih dohodkov počasnejši od porasta mase za osebne dohodke. Narasčanje osebnih dohodkov je

bilo tudi počasnejše od povečanja proizvodnje in produktivnosti. Počasnejša rast čistih osebnih dohodkov je posledica večjih prispevnih stopenj.

vendar z vsem še ne moremo biti zadovoljni, še vedno obstajajo določene rezerve, ki jih moramo takoj izkoristiti, da bi bil dohodek do konca leta čim ugodnejši.

	I—VI/75	I—VI/76	Indeks
Osebnih dohodki	27.930.425	29.338.779	105,0
Čisti osebni dohodki	19.793.706	20.465.575	103,4
Skup. prisp. stopnja	29,14 %	30,25 %	103,8
Ure, ki bremene čiste OD	1.205.425	1.204.203	99,8
Poprečni čisti OD na uro	16,42 din	16,99 din	103,4

V letu 1975 je znašal poprečni urni zaslužek 17,93 din. Če primerjamo navedene podatke, ki tudi kažejo pravilno sliko gibanja osebnih dohodkov, potem, vidimo, da so v odnosu na isto obdobje lanskega leta večji za 3,4% in za 5,2% nižji od lanskega letnega poprečja. Na letošnje polletne osebne dohodke je vplival tudi prehod na novi način ugotavljanja in delitev celotnega dohodka na bazi plačane realizacije. Zaradi tega prehoda ni bilo mogoče izdelati periodičnega obračuna za prvo tromesečje. Ker pa se akontacija osebnih dohodkov oblikuje na osnovi doseženega poslovnega uspeha po kvartalnih, ta pa ni bil znan, zato iz tega naslova nismo namenili nobenih sredstev za osebne dohodke.

Rezultat prvega polletja izhaja še iz ugodnih nakupov bombaža v preteklem letu in nižjih cen sintetike, oboje bomo trošili v drugem polletju po znatno višjih cenah ob nespremenjenih cenah naših izdelkov. Zato bo gospodarjenje v drugem polletju še težje. Računamo edino na to, da bo prodaja še ugodnejša, prav tako izvoz po višjih cenah. Zato je še bolj pomembno kako trošimo surovine. Randma kardirane preje 86,6 je preizek, enako 65,9 pri česani preji. Zelo ugoden je edino pri sintetiki 97,8%. Posebno v juniju smo predelali veliko odpadkov in bo izračun ugodnejši.

Storimo lahko še marsikaj: flyerske cevke prihajajo iz predilnice nazaj, tudi iz predilnice mečemo veliko le na pol praznih navitkov med odpadke itd., kar pa je vse prej kot štednja.

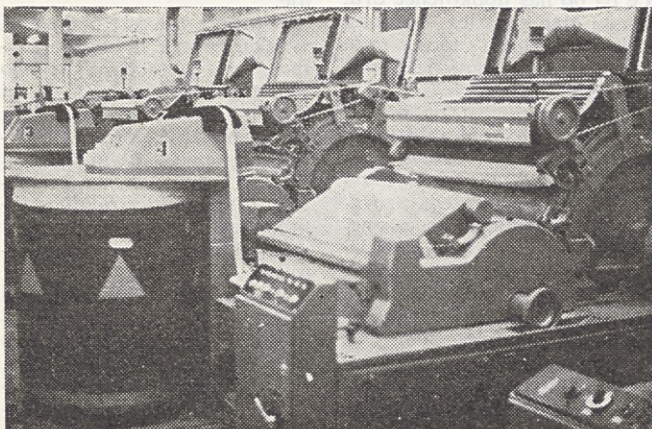
Tudi v produktivnosti še nismo izkoristili vseh možnosti. Obseg posluževanja je možno še marsikje razširiti, predvsem z boljšo organizacijo in še boljšim vzdrževanjem strojev. Izkoriščanje strojnih zmogljivosti je še vedno slabo. Stevilna vretena mirujejo, če jih zmanjšamo za polovico, dobimo ogromno dohodka.

Vprašanje kvalitete: Percent reklamacij sicer ni velik, je pa še veliko napak, ki bi jih bilo mogoče preprečiti. Z dobro kvaliteto pridobivamo na ugledu, s slabo izgubljammo kupce in plačujemo bonifikacije.

Se nadalje moramo posvečati veliko skrb za zniževanje stroškov, večanje proizvodnje in izboljševanje kvalitete. Tudi disciplina je bistveno popustila. Potrebna je akcija vseh služb, da se bomo približali postavljenim ciljem.

Zaradi bojznosti pred slabim polletnim rezultatom nismo pred obračunom upali deliti dodatnega dela osebnih dohodkov, vprašanje je kako bo na osnovi takšnih rezultatov tudi v bodoče. Vsekakor bo na osnovi polletnega obračuna in sprejetega samoupravnega sporazuma Komisija za nagrajevanje pregledala možnosti za event. delitev na osnovi fakturirane realizacije, kasneje pa bo treba pristopiti tudi k prilagoditvi samoupravnega sporazuma na nove pogoje obračuna. Vsekakor pa je treba v teh mesecih pristopiti k zavzetemu delu, da bi bil rezultat v naslednjem obdobju čim boljši in na osnovi tega tudi osebni dohodki.

M. K.

Delo in problematika kadrovske-splošnega sektorja v I. polletju 1976

I. Splošni podatki

Kadrovske-splošni sektor zajema po sistemizaciji naslednja delovna mesta:

Tek. št.	Delovno mesto	Število po sistemizaciji	Nezasedena del. mesta
1.	direktor kadr.-splošnega sektorja	1	
2.	pomočnik direktorja kadr.-splošnega sektorja	1	1
3.	kadrovik	1	
4.	tajnica gl. direktorja	1	1
5.	pravni referent	1	1
6.	analitik dela in nagrajev.	1	
7.	varnostni inženir	1	1
8.	varnosti tehnik	1	
9.	referent za tisk	1	1
10.	socialna delavka	1	
11.	referent samoupr. organov	1	
12.	referent za soc. zavarov. in delovna razmerja	1	
13.	administrator	2	
14.	evidentičar v spl. sektorju	2	1
15.	referent za NO in CZ	1	
16.	gasilec	4	
17.	vratar	6	
18.	telefonist	1	
19.	voznik oseb. avtomob.	1	1
20.	čistilka pisarn	4	

Zasedenih ni 7 delovnih mest, ker še štipendiramo delavce in niso še dokončali šol, pa tudi iz drugih vzrokov, ko objava ni uspela ali sploh ni bila dana (voznik osebnega avtomobila). Delovno mesto referent za tisk pa bo zasedeno s 1.9.1976, 9 mesecev pa ga nismo imeli. Na objavo za pom. direktorja kadrovske-splošnega sektorja oz. pravnega referenta ni bilo prijav.

V sestavu kadrovskega oddelka delujejo samoupravni voljeni organi:

1. Odbor za medsebojna razmerja, ki je imel 13 sej in ki sprejema nove delavce.

2. Odbor za disciplinske zadeve, ki izreka ukrepe za disciplinske prekrške, je imel 3 seje in je izrekel 10 ukrepov.

3. Odbor za razdelitev stanovanj in stanovanjskih kreditov, ki je imel 7 sej.

Delovna organizacija je enovita delovna organizacija in ima še voljen organ upravljanja delavski svet, kjer je zastopanih 6 samoupravnih delovnih skupin in ki imajo vsaka svojega predsednika delovne skupine.

Krajem letošnjega prvega polletja je delovna organizacija zaposlovala: 365 moških, 807 žensk, skupaj 1172 delavcev.

Sprejetih je bilo na delo 54 delavcev, od teh 13 moških in 41 žensk, odšlo pa je iz delovne organizacije 49 delavcev, od tega 21 moških in 28 žensk. Število zaposlenih se bistveno ni spremenilo, oz. se je neznatno povečalo. Delavcev primanjkuje posebno v poletnih mesecih, ko se poveča število rednih dopustov. Delavci odhajajo iz delovne organizacije predvsem, ko se zaposlijo drugje in si najdejo boljše pogoje, delavke, ko se poročijo in se odselijo ali se zaposlijo v svojih poklicih,

pa tudi zaradi večizmenskega dela in dela ponoči. Zaposlujejo kar 807 žensk, zato je tudi odstotek obolelih dovolj visok 7,5%, prav tako so številni izostanki zaradi porodov. Srečujemo se zaradi teh in drugih odsotnosti s številnimi problemi, zlasti odprave nočnega dela za žene, pa tudi moški ne delajo radi ponoči, tudi te je težko najti.

Od 49 delavcev, ki so odšli iz podjetja, je bilo 5 upokojenih, 2 sta odšla v JLA, 3 so prenehali v poskusnem roku, ostalih pa so se zaposlili v drugih delovnih organizacijah.

Novo delovno silo je včasih težko dobiti, kljub temu, da je organiziran prevoz na delo na relaciji Litija—Trbovlje z avtobusom samo za predilniške delavce, v druge smeri pa vozijo redni avtobusi. Številni delavci imajo svoja prevozna sredstva, nekateri pa hodijo tudi po več kilometrov peš na delo. Dobijo pa vsi, ki so oddaljeni več kot 3 km od podjetja, povrnjene prevozne stroške, v mejah sindikalne liste.

Problem je tudi za samske delavce, ker nimamo samskega doma.

II. Štipendiranje

Štipendiralj smo 19 študentov oz. dijakov. Štirje so končali ob polletju šolo in se bodo zaposlili kot pripravniki, od teh 2 tekstilna tehnika in 2 ekonomska tehnika, tako da bo stanje štipendistov septembra 1976:

- 7 predilskih tehnikov,
- 3 ekonomski tehnik,
- 2 inženirja tekstilne tehnologije,
- 1 ekonomist,
- 1 varnostni inženir,
- 1 pravnik, ki mu poteče absolventski staž oktobra 1976.

Razpisane pa so bile naslednje štipendije:

- 4 predilski tehnik,
- 2 ekonomska tehnika,
- 1 pravnik.

O pripravnikih bo odločal v avgustu Izvršilni odbor na predlog komisije za izobraževanje.

Sedaj imamo 7 pripravnikov — predilskih tehnikov, od katerih so 3 v JLA, 2 pripravnik — predilski tehnik, ki sta letos končala šolo, se bosta zaposlila septembra meseca. Poleg tega imamo še pripravnika — administrativnega tehnika, ki je sedaj na porodniškem dopustu in bo pripravništvo nadaljevala po vrnitvi iz porodniškega dopusta.

Dve štipendistki, ki sta končali šolanje na ESS, se bosta zaposlili kot pripravnici septembra letos.

Odbor za medsebojna razmerja je razpravljal predvsem o:

- sprejemu nove delovne sile,
- razporeditvi delavcev,
- prenehanju delavcev,
- izbiri delavcev na podlagi objav prostih delovnih mest,
- prenehanju dela v poskusnem roku, itd.

na naloga okrog nadaljnje izvedbe opisov delovnih mest, analiziranja zahtev vseh delovnih mest, priprave dokumentacije, usposabljanja ocenjevalcev ter izvedbe novega analitičnega ocenjevanja delovnih mest, o čemer se je že večkrat razpravljalo na organu samoupravljanja in je bila dana zahteva, da se ta dela izvedejo čimprej.

IV. Delo referenta za LO in CZ je potekalo po sklepih odbora za SLO in štaba CZ ter še smernic drugih organov. Izdelan je bil osnutek Pravilnika o ljudski obrambi in civilni zaščiti ter zaščiti tajnosti.

Izpeljana je bila tudi vaja teritorialne obrambe v delovni organizaciji, ki je dobro uspela. Pripadniki TO so svoje naloge vestno opravili, nekatere pomanjkljivosti pa bo treba še odpraviti. Na področju družbene samozaščite (fizično zavarovanje družbenega premoženja, nošenje in uporaba orožja) so bili prav tako izdelani osnutki pravilnikov, o fizičnem zavarovanju družbenega premoženja, vratarsko-čuvajski službi, o družbeni samozaščiti. Predvidene

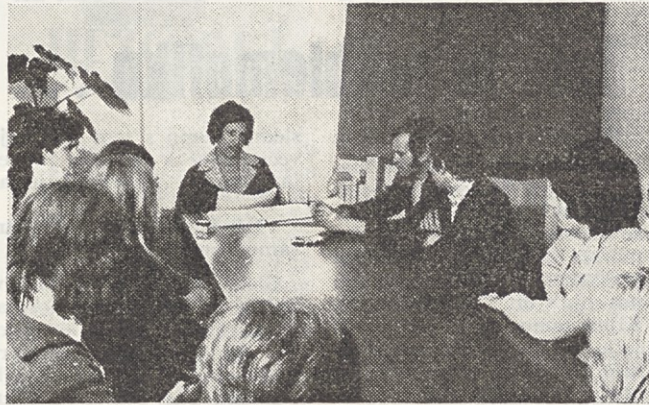
Strokovne službe (proizvodnja, center za izobraževanje) bodo morale tesneje in natančno sodelovati pri samem izobraževanju v smeri varstva pri delu. Kazne neugode kažejo, kako sva važna je strokovna izobrazba delavca in istocasno izobrazba o varstvu pri delu, periodičnem opravljanju preizkusov znanja iz varstva pri delu, zlasti preizkusu znanja mlajših delavcev, delavcev pred nastopom dela, pri premestitvah in časovni razporeditvi. Obratna amonitacija, ki deluje v domu Zdravstvenega varstva v Litiji, opravlja stevne periodične zdravniške preglede in pred nastopom dela. Glede na to, da smo v zaostanku s periodičnimi pregledi, bo treba pomisliti s pregledi. Služba varstva ima konkretno izdelan program dela v I. polletju, prav tako za požarno varnost na podlagi poročna požarno-varnostne komisije in obravnave DS.

VI. Delo socialne delavke

Precej dela je okrog dela z alkoholiki, kjer je še vedno obsežna problematika — v sodelovanju z drugimi službami. Ta problem zanteva reševanje največkrat v širšem krogu, zlasti z vodji, mojsiri ki lahko dajejo večjo in pravočasno pomoč. Uspen je viden pri preprečevanju alkoholizma, vendar je deo največkrat dolgotrajno.

Problem številnih delovnih invalidov je velik zaradi ukinitve stročnarne, možnost njihove ustrezne zaposlitve je manjša. Isto je z delavci z zmanjšano sposobnostjo oz. onimi, ki delajo ista dela s skrajšanim delovnim časom. Analiza je bila izdelana v tej smeri, vendar se premeščanje oz. razporeditve še vedno rešujejo sproti za vsak primer. Premeščanje nosečnic zahteva tudi nenehno sodelovanje z obratnim zdravnikom in proizvodnjo. Socialna delavka sodeluje na občutljivem področju, reševanju stanovanjskih problemov pri Odboru za stanovanjske zadeve, na potrebni dopolnitvi samoupravnega sporazuma o razdelitvi stanovanj in stanovanjskih kreditov, kot priprava gradiva za seje, pisanje raznih poročil, odločb, odgovorov, itd. Trenutno je 80 prosilcev za stanovanja. Skoraj polovico je takih prosilcev, kjer bi bilo treba stanovanjski problem čimprej rešiti. V I. polletju so bile razdeljene le 3 sobe, ker drugih stanovanj ni bilo. Večja delitev stanovanj je bila koncem lanskega leta, ko se je razdelil komplet blok. Bile so številne pritožbe, tako je posredovalo tudi sodišče združenega dela. Zato so bili predlogi o spremembi sporazuma in sistema točkovanja, vendar s tem ne bodo rešeni problemi, upajmo pa na pravilnejšo razdelitev stanovanj. Kritično je postalo, ko smo sprejeli delavce iz sosednjih republik. Večine njih živi v zelo slabih stanovanjskih razmerah. Ne-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Iz uvajalnega seminarja

Odbor za obravnavanje odgovornosti delavcev je obravnaval 10 primerov kršenja 5 opominov, 4 javni opomini in 1 primer prenehanja dela. V reelekcijo prideta 2 delavca na vodilnih delovnih mestih glavni direktor in direktor komercialnega sektorja, decembra 1976. leta.

III. Iz dela analitik dela in nagrajevanja, v katerega delokrog spada predvsem:

- mesečno izračunavanje mas OD na osnovi dosežene proizvodnje ter izračun vrednosti točke za obračun individualnih osebnih dohodkov,
- priprava in posredovanje poročil o mesečnih obračunih mas osebnih dohodkov komisiji za nagrajevanje in sistemizacijo,
- vodenje ustrezne evidence o oblikovani in dejansko razdeljeni masi OD,
- izdelava osnutka, sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o ugotavljanju in delitvi OD, itd.

Odločitve oz. osnutki so vselej vezani na obravnavo komisije za nagrajevanje. Referenta in komisijo čaka v II. polletju zahtevna in nuj-

pa so še številne naloge, ki jih nalagajo pristojni organi.

V. Varstvo pri delu

Področje te službe je zelo široko, zato se bo poročilo omejilo le na nekatere stvari, zlasti glede na to, ker služba varstva mesečno daje poročila v tovarniški časopis in informacije.

Omeniti je treba, da štipendiramo, kot že omenjeno, 1 varnostnega inženirja, drugi delavec pa opravlja službo kot varnostni tehnik in je pred zaključkom šole.

Poškodbe so k sreči v upadajo, lansko leto v I. polletju je bilo 25 poškodb, letos le 20 poškodb. Vsaka poškodba je bila raziskana, ugotovljeni vzroki in predpisani ukrepi za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti, ki so:

- nezadostna strokovna usposobljenost,
- zastarelost delovnih priprav
- pomanjkljivo izobraževanje o varnosti pri delu,
- nezadosten nadzor nad izvajanjem varnostnih predpisov, itd.

Varovanje vida v otroški dobi

(Nadaljevanje s 7. številke)

Vid, ki se je na škilavem očesu s pomočjo zalepke in očal popravil, bo v nežnih otrokovih letih ponovno nazadoval iz istih vzrokov kot pred začetkom zdravljenja, če bodo starši v svoji neučakosti prezgodaj opustili pokrivanje. Zato bodo prišli pravilno zdravljeni škilavčki v prvi razred večinoma še z zalepko pred enim očesom, pa je prav, da so o njenem pomenu poučeni tudi učitelji. Ti naj bi v šoli prevzeli vlogo staršev in nadzorovali otroke, da ne bi očal skrili morda v svoje torbice, ampak jih redno nosili.

VARUJMO OČI,
PREPREČUJMO
SLEPOTO

Nekateri učitelji včasih mislijo, da otrok ne more uspešno slediti pouku, če gleda le z enim očesom in v takih primerih celo sami svetujejo, naj v šoli odloži očala. Ta skrb je odveč. Otroku za pouk v prvih letih docela zadostuje enooko gledanje, če le s tem očesom vidi dobro. To seveda upošteva že zdravnik pri svojih navodilih, pa bo ob dobrem sodelovanju vseh treh, to je doma, šole in očešne ambulante, za otroka uspešno tako šolanje kot zdravljenje.

V šolski dobi ugotavljamo kot najpogostejšo očesno spremembo refrakcijske hibe (kratkovidnost, daljnovidnost, astigmatizem). Prva od teh se običajno razvije v tej starosti, drugi dve pa sta prirojene, vendar prideta do izraza šele tedaj, ko šola postavi otrokovim očem večje vidne zahteve. Napake v refrakciji opazimo po tem, ker otrok bodisi ne vidi dobro v daljavo, na primer na šolsko tablo, ali se pa pri bližinskem delu (nalogah, učenju) prehitro utruja, toži, da ga boli glava, da ga pečejo oči in podobno. Tem otrokom pomagamo z očali, kdaj naj jih uporabljajo, pa je odvisno od vrste in višine napake. Kratkovidni jih nosi, da bi jasno videl na daleč, daljnovidni pa pri gledanju ob blizu.

Če je napaka močnejša in pri astigmatizmu, naj jih nosijo stalno. Ustrezna navodila bodo dobili starši pri zdravniku, ko bo predpisal očala. Posredujejo naj jih učitelju, da bo seznanjen z otrokovimi

vidnimi sposobnostmi in da ga bo lahko pravilno nadzoroval.

Opozoriti moramo na napačno predstavo o refrakcijskih napakah pri nekaterih vzgojiteljih, ki v dobri veri, da otroci z očali vidijo slabše od drugih, tudi drugače ravnaajo z njimi. V razredu jih posadijo v prvo vrsto, olajšajo jim delo pri risanju, tehničnem pouku, telovadbi ali pa celo spregledajo napake na račun dozdevnega slabšega vida. Vedeti moramo, da je vid otroka z refrakcijsko napako, kadar ima očala, praviloma enak vidu zdravega in je zato odveč ravnati z njim drugače. Nasprotno, na ta način bo le prikrajšan, saj bodo kasneje v poklicu od njega zahtevali enake zmogljivosti kot od pravovidnega. Drugo velja za redke primere s hujšimi napakami, kjer res ni možno pomagati z očali do dobrega vida. Na take izjemne primere bo zdravnik opozoril pri pregledu.

Razumljivo je, da ne moremo preprečiti že prirojenih refrakcijskih napak, vprašanje pa je, koliko lahko vplivamo na nastanek in naraščanje kratkovidnosti, ki se prične v šolski dobi in ki je

med hibami tudi najpogostejša. Zakaj pri nekaterih otrocih v tej dobi zrklo raste čez mero — v tem je bistvo kratkovidnosti — sicer ne vemo, vendar k temu gotovo prispevajo: razsvetljava, branje v postelji, nepravilna prehrana. Pri vzgoji moramo torej v šoli in doma upoštevati tudi te dejavnike.

Na koncu ne smemo pozabiti še na **vnetna obolenja** oči, ki so možna tako v predšolski dobi kot v šolski dobi. Medtem, ko danes le še redko srečamo očesno skrofulozo, značilnega predstavnika slabih socialnih razmer, pa je vedno pogostejše virusno obolenje roženice. Bolezen je trdovratna, pušča hude trajne posledice na vidu in neredko se ponavlja. Uspešno jo zdravimo le v prvih dneh, zato je kakršnokoli obotavljanje staršev lahko usodno. Sprememb na roženici v začetku s prostim očesom še ne vidimo, starši torej ne morejo sami presoditi, ali gre za običajen katar veznice — ta je sicer pogostejši — ali pa za virusno obolenje roženice.

Zato je prav, da vse primere očesnih vnetij vidi zdravnik, in to pravočasno, to je prve dneve.

Prim. dr. Tone Zel

Delo in problematika ...

(Nadaljevanje s 5. strani)

katere družine so dobile stanovanje pri Samoupravni stanovanski skupnosti, vendar se moramo zavedati, da bo morala delovna organizacija preskrbeti v 7. letih druga stanovanja oz. jih odkupiti. Kljub temu, da je naše podjetje v zadnjih 20. letih zgradilo številna stanovanja v občini in imamo velike obremenitve na anuitetah — odplačevanju posojil za stanovanjsko izgradnjo, je še stalno prisoten precejšen stanovanjski problem, ker se izmenjava delovna sila, večajo družine, itd.

VII. Izvajanje stabilizacijskih ukrepov

Akcija za izvajanje stabilizacije je prisotna že dlje časa v naši delovni organizaciji. Pri izpolnjevanju ukrepov smo dolžni sodelovati vsi zaposleni v kadrovsko-spolnem sektorju, od delavcev v pisarnah do vratarjev, gasilcev in čuvajev. Zato so bili sklicani štirje sestanki, kjer so vsi zaposleni sodelovali s predlogi, zlasti pri utrjevanju discipline na raznih področjih v sodelovanju z ostalimi službami. Prav gotovo bo v tej smeri dosti nadaljnega dela, zlasti glede na to, da se delovna sila menja in nekateri nočejo razumeti, kaj pomeni za uspeh podjetja poleg vseh drugih lastnosti, disciplina, spoštovanje splošnih aktov, sporazumov in pravilnikov. Menimo, če bomo v tej smeri, seveda ne pozabljammo težnj v proizvodnji in drugod, do-

sledni, bomo s tem dali največji delež k našemu jubileju, 90-letnici obstoja podjetja.

VIII. Samoupravljanje in samoupravni akti

Glede na to, da je bilo v našem časopisu oz. informacijah tudi že o tem omenjeno, da smo sodelovali pri ustvarjanju osnutka večih splošnih aktov v I. polletju, tako statuta, samoupravnega sporazuma o ugotavljanju do-

PREDILNICA LITIJA

hodka in osebnih dohodkov, pravilnika o varstvu pri delu, pravilnika o družbeni samozastiti, ljudski obrambi in civilni zaščiti ter zaščiti tajnosti, delu s samoupravnimi organi, odbori, komisijami in delegacijami ter družbenopolitičnimi organizacijami, delo ni končano. Sodelovali smo pri obravnavi zakona o združenem delu in se zavedamo, kaj nas še čaka v prihodnjih mesecih, da se uresničijo smernice, določila predpisov s področja združenega dela.

Albin Ankon

Kadrovske vesti

PRISLI V MESECU JULIJU 1976

1. 7. 1976 BIRK Marija, Litija, Rozmanov trg 14 — Počitniški dom Novigrad (za do-ločen čas)
12. 7. 1976 RIBIC Tonček, Litija, Rozmanov trg 9 — zunanji transport
19. 7. 1976 KOVIČ Drago, Jesenje 10, Kresnice — predilski tehnik — pripravnik
19. 7. 1976 REMEC Janez, Litija, Ponoviče 7, — predilski tehnik — pripravnik
21. 7. 1976 KURENT Ivan, Litija, Ponoviška 11 — predilnica 4. izmena
26. 7. 1976 KRALJ Sandi, Litija, Rozmanov trg 18 — predilnica 2. izmena

ODŠLI V MESECU JULIJU 1976

11. 7. 1976 ZUPANČIČ Franc, Litija, Veliki vrh 14 — upokojitev

14. 7. 1976 GORSEK Jože, Litija, Frtica 8 — sporazumno prenehanje

26. 7. 1976 JUVAN Cvetko, Ržiše 6 — odhod v JLA

26. 7. 1976 LOKAR Alojz, Smartno, Preska 23 — odhod v JLA

31. 7. 1976 ZIMSEK Terezija, Zagorje, Kolodvorska 30 — sporazumno prenehanje

Prenehanje zaradi neopravičenih izostankov:

22. 5. 1976 STEMPIHAR Stanislava, Zagorje, Kopaliska 8

27. 7. 1976 OBLAK Peter, Litija, Rozmanov trg 18

UMRLA JE NASA UPOKOJENKA

TEKALEC Rozalija, Litija, Ljubljanska 22 — umrla 19. julija 1976 v strosti 71 let

Kartoni čakajo na snem

Zadnja faza — vlaganje preje

Rak na jetrih, žolčniku in trebušni slinavki

Ne pretiravajmo s pitjem alkoholnih pijač, skrbimo za zdravo in redno prehrano

Od 4064 bolnikov, pri katerih smo leta 1972 zdravniki v Sloveniji ugotovili, da so na novo zboleli za rakom, jih je 23 prizadel rak na jetrih, 69 na žolčniku, 88 pa rak na trebušni slinavki. Ti trije organi ležijo globoko v trebušni votlini in je zato znamenja rakastih obolenj na njih težko pravočasno poiskati. Zato se pri raku na teh organih še zlasti usodno zastavlja vprašanje: kako ga pravočasno odkriti?

Pri ugotavljanju seveda nismo brez moči, kajti rak, vsaj pri nas, le redko kdaj napade sicer zdrava jetra, žolčnik ali trebušno slinavko. Najpogosteje se razraste po predhodnih boleznih, zato ga lahko domnevamo. Ob primerni skrbi za bolnika, ob pravilni bolnikovi zavzetosti za zdravljenje, ga tudi pravočasno odkrijemo in ozdravimo.

Rak na jetrih se na primer najpogosteje razvije iz jetrne ciroze. Med predrakava stanja lahko štejejo tudi nekatera parazitarna obolenja jeter in kar za Slovenijo sicer ni značilno, pomanjkljivo prehrano. Primeri se tudi, da se rakavi zasevki vkradejo v jetra iz svojih prvotnih kotišč, denimo iz prebavnega trakta, se pravi iz želodca in čreves ali iz pljuč, dojke ali od drugod.

Podobno velja za raka na žolčniku. Tudi ta ima svoje predhodnike. To so v 80 odstotkih žolčni kamni ali pa kronično vnetje žolčnika, ki pa je po navadi spet posledica žolčnih kamnov.

Ce zaslutimo raka, naj nas vodijo naslednja načela:

Prva znamenja še ne pomenijo raka.

Podobni simptomi se pojavljajo tudi pri drugih boleznih.

Pretiran strah je nepotreben in celo lahko škodljiv.

Kako lahko začutimo najzgodnejše pojave? Dve tretjini naših bolnikov sta jih začutili v obliki splošnih prebavnih težav, kot so slabost, bruhanje napenjanje, zaprtje, tiščanje oziroma nejasne trebušne bolečine, hujšanje, zlatenica in zvišana temperatura.

Vsa ta znamenja seveda niso značilna samo za raka. Pogosteje oznanjajo kakšno drugo bolezen prebavnih organov, za katero niso značilne zle tvorbe. Kljub temu moramo ob takšnih znamenjih takoj k zdravniku. Edino on lahko odkrije pravo naravo bolezni.

Tu pa se zdravniki srečujejo s pojavom, ki nam nikakor ni ljub, ki nam znatno otežuje zdravljenje in ki le pogloblja rakavo mravno slavo. Marsikdaj vprašamo bolnika, zgroženi nad njegovim stanjem, zakaj je zanemaril svoje težave in ni prišel po pomoč ob prvih znamenjih, ki jih je čutil? Tako zvemo, da marsikdo ni hotel priti k nam

le zato, ker se je bal pogledati resnici v oči. Le zaradi strahu, da je morebiti zbolel za rakom, zgubi odločnost in se prepusti usodi. Mnogi naši ljudje so namreč še zmeraj prepričani, da diagnoza rak pomeni — smrtno obsodbo.

To pa je zmota, včasih tragična zmota. Upanja za ozdravitev je mnogo več, kot to mnogi mislijo. Če raka zgodaj odkrijemo in pravočasno zdravimo, je lahko ozdravljiv.

V začetnem stadiju razvoja raka se sicer lahko pripeti, da ob prvem pregledu tudi specialist ne bo pravilno presodil njegovih znamenj. Lahko pa mu zaupamo, da bo bolnika ponovno preiskoval vse dotlej, dokler ne bo zanesljivo razčistil, za kakšno obolenje gre.

Vzrok za težavno ugotavljanje je v tem, da ima rak nešteto videzov. Njegov začetek je lahko zahrbtn in počasen ali pa eksploziven, z naglim razvojem po organizmu. Na dojki ali na koži nam ga ni težavno odkriti. Mnogo bolj je ugotavljanje zapleteno in zahtevno pri prizadetosti skritih organov, kot so trebušna slinavka, jetra in žolčnik. Na teh organih je potek razvoja raka dolgo neopazen: od prve rakave celice do tumorja. Ta je najprej majhen kot bučikina glavica, potem pa postaja vse večji in večji, dokler naposled ne prizadene funkcije organov in začne povzročati težave. Prav zato se pri vseh predrakavih stanjih, kot so jetrna ciroza in druge bolezni, ki smo jih omenili, nujno potrebne ponovne skrbne preiskave. Le tako lahko raka odkrijemo na samem začetku, takrat, ko je še krajevno omejen in ga lahko korenito ozdravimo.

Raziskovalci vztrajno iščejo nekak splošen test, s katerim bi lahko zanesljivo ugotavljali začetna rakava obolenja. Prelepo bi bilo, če bi to bila npr. laboratorijska preiskava krvi, ob kateri bi nas lahko določene spremembe opozorile na raka, tako kot je na primer zvišan krvni sladkor znamenje sladkorne bolezni. Zal takega testa za večino rakov danes še nimamo, ne mara prav zato, ker je šlo za Luno več sredstev in sil kot za raziskave raka.

(Nadaljevanje sledi)

Poškodbe pri delu v mesecu juliju

V mesecu juliju smo imeli 6 obratnih poškodb in eno poškodbo na poti na delo. Udeleženci poškodb so zaposleni v proizvodnih oddelkih. Poškodovanci so utrpeli manjše poškodbe. Resnejše posledice bi lahko bile v oddelku čistilnice, ko je posluževalec čistilnih strojev uravnaval sintetično vlakno s prsti leve roke okoli kovinske osi, med obratovanjem otepalnega stroja.

V informacijah so bili 6. avgusta 1976 vsi zaposleni v našem podjetju ponovno opozorjeni, da je prepovedana hoja preko železniških tirov. Organji milice so nas opozorili, da bodo vsi kršitelji cestno prometnih in železniških predpisov o varnosti prometa tudi denarno kaznovani.

V interesu lastne varnosti in zaradi posledic kršenja predpisov opozarjamo vse zaposlene, da uporabljajo redno pot preko železniškega nadvoza, na katerega smo čakali 100 let, sedaj ko imamo rešen problem nevarne hoje, pri prejšnjem železniškem prehodu, pa nekateri trdovratno, smelo in brez čuta za lastno varnost še vedno prečkajo železniške trome.

Tudi hoja oziroma plezanje po nasipu nadvoza, ko nekateri iščejo bližnjico za pot v oziroma iz službe, je nevarna za poškodbe. Poškodba na taki poti preko železniških tirov ali sicer po »bližnicah«, se v primeru poškodbe ne smatra kot poškodba na delu oziroma na poti na delo in z dela, ker ni to redna pot na delo in z dela. Po informacijah so bili vsi zaposleni opozorjeni na pridrževanje varnostnih ukrepov ob rušenju vrhnjega dela dimnika.

Obratne poškodbe

1.

GRABNAR FANI

— snemalka na flyerjih

Opis poškodbe:

Po snemanju flyerskih navitkov je snemalka z rokami potiskala pločevinasti voziček naložen s flyerskimi navitki. Ko je zapeljala voziček iz parketnega poda na lito-železni pokrov instalacijskega jaška, se je voziček nagnil k stroju in ji stisnil sredinec, prstane in mezinec leve roke ob ogrodnje stroja.

Vzrok:

Slabo očiščena kolesa vozička in nevaren pod.

2.

PRAH ANA

— kuharica

Opis poškodbe:

Kuharica je s sekuro na tnalno razsekavala piščanca. Nenadoma se ji je hrbet piščanca ob udarcu s sekuro obrnil in je zato z ostrino sekire zadel palec leve roke in si ga poškodovala.

Vzrok:

Naglica pri delu.

3.

JERAJ LEOPOLDINA

— predica

Opis poškodbe:

Predica je z omelom čistila ogrodje prstančnega stroja. Pri čiščenju je s sredinec desne roke zadela ob vijačni vezi, konec vodila za premik snemalnih zabojev in si ranila, z ostrim robom vodila, sredinec desne roke.

Vzrok:

Odstopljeni vrhnji rob vodila, ob vijačni vezi prstančnega stroja.

4.

ČERNE JANEZ

— posluževalec čistilnih strojev

Opis poškodbe:

Posluževalec otepalnika je med obratovanjem stroja opazil, da se začeta plast sintetičnega vlakna ne ovija okoli kovinske osi.

S prsti leve roke je nameraval usmeriti navijajočo plast svitka okoli osi.

Med posegom mu je vrhnji valj pritislil sredinec leve roke ob spodnji valj ter mu ga poškodoval. Poškodovanec je takoj s pomočjo varnostnega stikala stroj ustavil.

Vzrok:

Kršenje varnostnih predpisov — uravnava plasti sintetičnega vlakna s prsti med obratovanjem.

5.

SKRABANJA JANEZ

— remontni ključavničar

Opis poškodbe:

Pri vpenjanju osi v stružno glavo na stružnici, je ključavničar vtaknil skozi središče vtičnega ključa krajšo kovinsko palico, katero je podaljšal s kovinsko cevjo in to z namenom, da bi os zanesljivo pritrdil. Med pritrditvijo matic je poškodovancu zdrsnila cev proti ključu in mu stisnila palec leve roke ob rob odprtine vtičnega ključa.

Vzrok:

Naglica in uporaba neustrezne delovne priprave.

6.

GROSIČ ZUHRA

— vlagalka

Opis poškodbe:

Transportni delavec je nameraval pretresti cevke iz plastičnega zaboja v kontej-

Posledice...

ner. V trenutku, ko je z rokami dvignil zaboj, mu je priskočila na pomoč vlagalka, ki je šla po transportni poti in zato delavec ni pričakoval, da mu bo pomagala dvigniti zaboj. Ob dvigu zaboja je zadela poškodovanko v podbradek glave in ji ga poškodoval.

Vzrok:

Nesporazum med transportnim delavcem in vlagalko ob dviganju zaboja s cevkami.

Poškodba na poti na delo

7.

DOBLEKAR SONJA

— sukalka preje

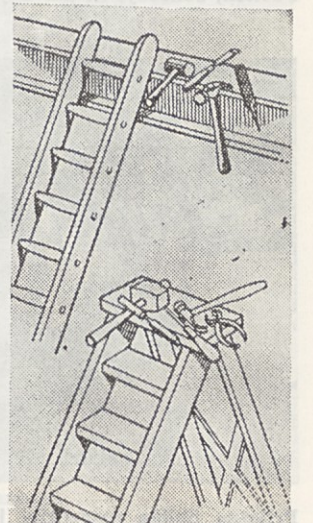
Opis poškodbe:

Poškodovanka se je peljala iz vasi Račica z mopedom v službo. V vasi Račica je nenadoma zapeljal s sprednjim kolesom na kamen, ki je štrlel iz ceste in je zato izgubila ravnotežje. Padla je po cesti in si poškodovala koleno desne noge.

Vzrok:

Kotanjasta cesta in večja hitrost poškodovanke.

F. L.

Prijeten oddih na Pineti

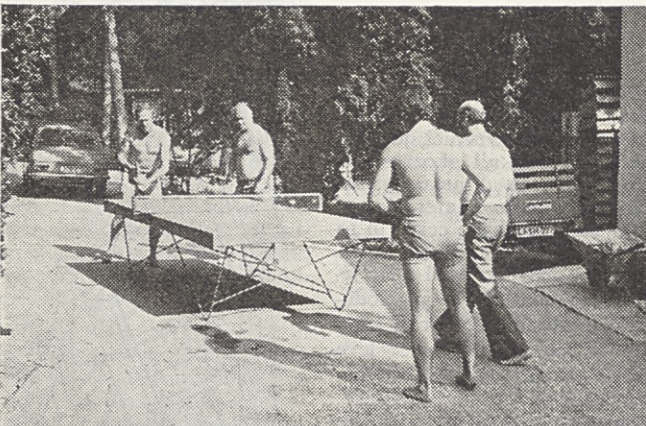
Gradnja kuhinje in jedilnice v letih 1959—1960

Tako pa izgleda jedilnica danes
Danes je v našem domu skupaj 207 ležišč, od tega jih imajo kooperanti 71

Počitek, sončenje in plavanje se priliježjo prav vsakomur

Prijetna oblika razvedrila je tudi igranje namiznega tenisa

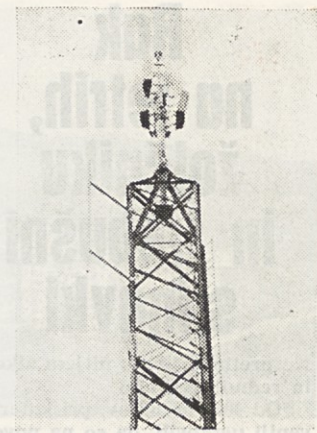
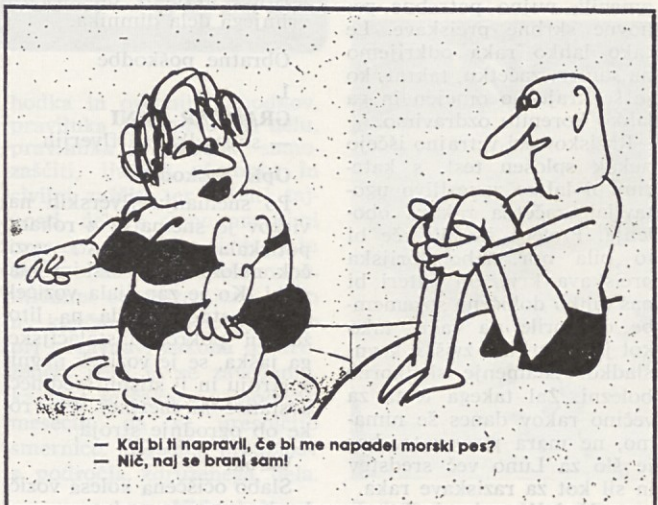
Letošnje muhasto vreme pogosto takole prežene kopalce

Izredna gobarska letina je vseskozi vabila vnete gobarje v bližnje gozdove. Takole smo sušili gobe na vrvicah, mizah in celo na ležalnih stolah

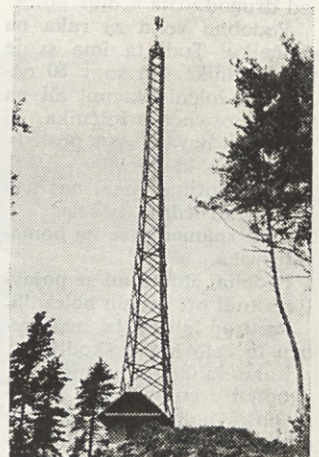
Vsaj pol ure pred obrokom morata Ani in Sonja že poskrbeti za solidno postrežbo. Na terasi-jedilnici je 260 sedežev, ob izmenah pa se to število celo podvoji

II. TV program

Litijski TV naročniki lahko že od olimpiade sem redno spremljajo II. TV program. V kratkem pričakujemo še montažo pretvornika za I. program, če pa bo zbranih dovolj sredstev, bomo lahko spremljali tudi program studia Koper ali prvi zagrebški TV program, pač odvisno od boljšega signala. Vsi trije pretvorniki bodo obratovali na UHF sistemu tako, da bo možno videti sliko iz vseh treh studijev preko Sitarjevca s pomočjo ene antene — antene za II. TV program.

Pohvaliti gre občane, saj so levji delež sredstev za postavitve tega pretvornika zbrali sami.

Avtomate za brezalkoholne pijače je potrebno nenehno polniti